

הלכות תפילין מזוזה וספר תורה פרק ה

פרק ה

עשיית המזוזה

כתיבת המזוזה

א.

הפרשיות

כיצד כותבין את המזוזה?

כותב שתי הפרשיות "שמע" (דברים ו:ד') "והיה אם שמע" (דברים י"א:ג') על דף אחד ביריעה אחת.

הדף

ועושה לה רווח מלמעלה ורווח מלמטה כמו חצי ציפורן.

ואם כתבה בשתיים בשלש דפין - כשרה.

ובלבד שלא יעשנה כזנב, או כמו עיגול, או כקובה, ואם עשה כאחת מאלו פסולה.

כתבה שלא על הסדר, כגון שהקדים פרשה לפרשה - פסולה.

כתבה בשני עורות, אף על פי שתפרן - פסולה.

נעשיית מזוזה מס"ת

ספר תורה שבלה ותפילין שבלו - אין עושין מהן מזוזה,

ולא מן הגיליון של ספר - אין כותבין עליו מזוזה,

לפי שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה:

ומצוה לעשות הרווח שבין פרשת "שמע" ו"והיה אם שמע" פרשה סתומה.
ואם עשה אותה פתוחה - כשרה, לפי שאינה סמוכה לה מן התורה.

תגין

וצריך להיזהר בתגין שבה.

ואלו הן התגין שעושין במזוזה:

ג.

פרשת שמע

פרשה ראשונה יש בה שבע אותיות, על כל אות ואות מהן שלשה זינין.
ואלו הן, שין ועין של "שמע", ונון ד"נפשך", ושני זינין של "מזוזות", ושני
טיתין של "לטטפת".

פרשת ודיה

ופרשה שניה יש בה שש אותיות, על כל אות מהן שלשה זינין.
ואלו הן, גימל של "דגנך", ושני זינין של "מזוזות", ושני טיתין של
"לטוטפת", וצדי של "על הארץ".

ואם לא עשה תגין, או שהוסיף בהן, או גרע מהן - לא פסל.
ואם כתבה שלא בשרטוט, או שלא דקדק במלא וחסר, או שהוסיף בה
מבפנים אפילו אות אחת - הרי זו פסולה:

הוספת שמות

ד.

מנהג פשוט שכותבין על המזוזה מבחוץ, כנגד הרווח שבין פרשה ופרשה,
שדי, ואין בזה הפסד, לפי שהוא מבחוץ.

אבל אלו שכותבין בה בפנים שמות מלאכים, או שמות קדושים, או פסוק,
או חותמות - הרי הן בכלל מי שאין להן חלק לעולם הבא.
שאלו הטפשים, לא די להם שביטלו המצוה, אלא שעושין מצוה גדולה
שהיא ייחוד שמו של הקב"ה ואהבתו ועבודתו, כאילו היא קמיע להניית
עצמן, כמו שעלה על ליבם הסכל שזה דבר המהנה בהבלי העולם:

ה.

ומצוה לכתוב "על הארץ" בשיטה אחרונה, בין בראש השיטה בין באמצע
השיטה.
ונהגו כל הסופרים לכתוב אותה בשתיים ועשרים שיטות, ו"על הארץ"
בראש שיטה אחרונה.
ואלו הן האותיות שבראש כל שיטה ושיטה על הסדר,

שמע,

י"י,

הדברים,

לבניך,

ובשכבך,

בין,

והיה,

מצוה,

בכל,

יורה,

עשב,

פן,

והשתחוויתם,

השמים,

ואבדתם,

ושמתם,

אתם,

אתם,

בדרך,

ובשעריך,

אשר,

על הארץ:

תליית המזוזה

גלילה והכנסה למכסה

1.

כשכופלין אותה, גוללין אותה מסוף השיטה לתחילתה, עד שתימצא כשיפתח הקורא לקרות, יקרא מראש השיטה לסופה.

ואחר שגוללה, מכניסה בשפופרת של קנה או של עץ או של כל דבר, ומחבר אותה אל מזוזת הפתח במסמר, או חופר במזוזת הפתח ומכניס בה המזוזה:

ברכה

2.

וקודם שיקבענה במזוזת הפתח מברך תחילה ברוך אתה י"י אלהינו מלך העולם אשר קידשנו במצוותיו וציונו לקבוע מזוזה.

ואינו מברך בשעת כתיבתה, שקביעתה היא המצוה:

ח.

תלייה במקל - פסולה, שאין זו קביעה.

הניחה אחורי הדלת - לא עשה כלום.

חפר במזוזת הפתח והכניס המזוזה כמו נגר, והוא כבריח הקרשים בטבעות - פסולה.

העמיק לה טפח - פסולה.

חתך קנה והכניס בו מזוזה, ואחר כך חיבר הקנה אל קנים אחרים והעמיד מן הכל מזוזת הפתח - פסולה, מפני שקדמה קביעת המזוזה לעשיית מזוזת הפתח:

בדיקה

ט.

מזוזת היחיד נבדקת פעמיים בשבוע, ומזוזות רבים פעמיים ביובל, שמא נקרעה ממנה אות או נמחקה. מפני שהיא קבועה בכתלים, מרקבת:

החייבים במזוזה

י.

הכל חייבין במזוזה, ואפילו נשים ועבדים.

ומחנכין את הקטנים לעשות מזוזה לבתיהם.

השוכר בית בחוצה לארץ, והדר בפונדק בארץ ישראל - פטור מן המזוזה שלשים יום.

אבל השוכר בית בארץ ישראל - חייב במזוזה מיד:

המשכיר בית לחבירו - על השוכר להביא מזוזה ולקבוע אותה, אפילו היה
נותן שכר על קביעתה, מפני שהמזוזה חובת הדר היא, ואינה חובת הבית.
וכשהוא יוצא - לא יטלנה בידו ויצא.
ואם היה הבית לגוי - הרי זה נוטלה כשיצא: